

AERONAUTIKA - magazin za promociju zrakoplovstva

broj 23, 2011.

OLUJA U MINIJATURI

TEKST • **Tihomir Bregar**

FOTOGRAFIJE MAKETA • **Tihomir Bregar**

FOTOGRAFIJE IZLOŽBE I RADIONICE •

Marijan Bogatić, Tihomir Bregar i Ivica Valent

Povodom obilježavanja Dana braniteljagrada Siska, od 2. do 25. rujna ove godine, u Gradskom muzeju Sisak gostovala je "OLUJA U MINIJATURI", izložba maketa na temu Domovinskog rata.

Izložba se sastoji od 25 diorama, vinjeta i maketa, u različitim uobičajenim maketarskim mjerilima. Idejno-likovnom formom i brojem izložaka asocira na 25 polja hrvatskoga grba. Petnaest maketara iz nekoliko hrvatskih gradova autori su tih izložaka. Svaka maketa, izložak, rađen je prema autentičnim fotografijama i drugom dostupnom arhivskom gradivu, koji su dijelom zajedno s maketama predstavljeni u popratnom katalogu, na panoima izložbe i u projekciji fotografija koje prikazuju stupnjeve rada na maketama. Prezentirane makete nisu poglavito birane prema maketarskom natjecateljskom kriteriju, već prema tematici izložbe, povijesnoj autentičnosti, tj. sukladno odazivu autora.

Dvojezični hrvatsko/engleski katalog izložbe, u obliku knjige opsega 56 meko ukoričenih stranica, formata 16,5 x 23,5 cm, sadrži slikovni pregled 25 maketa, eksponata izložbe. Ovisno o maketi ili autoru, uz osnovne podatke i autentične povijesne fotografije, većina maketa popraćena je opširnijim opisom izradbe.

Knji-Zagreba (www.signum-laudis.com). Gradski muzej Sisak bio je suorganizator gostovanja izložbe u Sisku.

Izložbom OLUJA U MINIJATURI, hrvatski maketari i entuzijasti, željeli su pridonijeti obilježavanju "Oslobodilačke vojno-redarstvene operacije OLUJA". Posvetili su je svim hrvatskim braniteljima i svim straga nudi osnovne informacije potkrepljene činjenicama o povijesti raspada Jugoslavije, o stvarnim uzrocima i tijeku krvavog rata i osnovne informacije o Vojno-redarstvenoj operaciji Oluja. Uz kratki osvrt na hrvatsku vojnu ikonografiju u Domovinskom ratu i osnovne informacije o tenkovima i autentičnim hrvatskim improviziranim oklopnjacima, tekstovi opisuju i povijest Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Hrvatske ratne mornarice. Knjiga također sadrži kratku povijest maketarstva na tlu Hrvatske.

Autori izloženih maketa jesu; Denis Boban, Tomislav Bošnjaković, Tihomir Bregar, Vojislav Jereb, Jurica Jurin, Zdenko Kinjerovac, Zdravko Lenac, Roko Majica, Miroslav Pavrišek, Željko Pračić, Goran Pučar, Vjekoslav Ranec, Domagoj Slijepčević, Damir Ščrbačić i Darko Zajčić. Tihomir Bregar urednik je kataloga, te autor koncepta i idejno-likovnog postava izložbe. Nakladnik kataloga, organizator i nositelj projekta je SIGNUM LAUDIS Udruga za promicanje povijesti, umjetnosti i tehničke kulture iz dalnicima u Domovinskom ratu. Uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, prvi postav izložbe promoviran je na kninskoj tvrđavi u Kninskom muzeju, 5. kolovoza 2010., na Dan pobjede, domovinske zahvalnosti i branitelja, a prigodom petnaeste godišnjice operacije "OLUJA". Povodom obilježavanja "Rujanskog rata" ili "Bitke za Šibenik", u rujnu 2010. izložba je gostovala u Šibeniku u Gradskoj knjižnici "Juraj Šižgorić". U listopadu 2012. godine, planira se

gostovanje izložbe u Zagrebu u Tehničkom muzeju, u proširenom obliku i s mnogo popratnih sadržaja; poput predavanja, projekcija i radionica. Udruga Signum laudis stoga poziva sve maketare i maketarske klubove i udruge da se pridruže projektu, a posebice da za izložbu ustupe svoje makete na temu Domovinskog rata. Do sada gostovanja izložbe svojim su donacijama potpomogli Dalekovod, Ars kopija iz Zagreba, Vatrogasna postrojba Grada Ivanić-Grada i obitelj Boban iz Züricha.

Izložbom se također željelo u Hrvatskoj popularizirati maketarski hobi, posebice kod mladih i djece. Stoga izložba ima i edukativan karakter, a svojim popratnim učincima i sadržajima pridonosi i borbi protiv ovisnosti u mladima. Za vrijeme održavanja izložbe, od 21. do 23. rujna 2011., u prostoru Gradskog muzeja Sisak, pod vodstvom članova "Maksa Maketarskog kluba-Sisak", održana je maketarska radionica za 17 polaznika iz dviju osnovnih škola. Polaznici su upoznati s osnovnim tehnikama izradbe maketa, rezanjem dijelova, njihovim brušenjem i lijepljenjem, te na kraju, bojanjem dovršenih maketa.

O izložbi možete vidjeti i na web stranicama
http://www.signum-laudis.com/events/h_oluja.html,
a popratni katalog također možete kupiti i direktno od nakladnika.

Legende fotografija:

Transportni helikopter Mi-8 MTV-1 –H-211
„Sv. Donat”, 20. eskadrila transportnih helikoptera,
HRZ, 95. Zrakoplovna baza Divulje, Split, 1995.
Mjerilo: 1:72; Autor: Damir Ščrbačić

Helikopter Hughes MD-500 – H-452, HRZ,
1995.; Mjerilo: 1:48; Autor: Vjekoslav Ranec

„107” nadzvučni lovac-presretač Mikojan-Gurevič MiG-21bis
– 107, 21. ELZ, HRZ, 1999.; Mjerilo: 1:72; Autor: Željko Pračić
„Osvetnik Dubrovnika” - nadzvučni lovac-presretač Mikojan-Gurevič
MiG-21bis c/n N2741 - 102, 21. ELZ, HRZ, Zrakoplovna baza Zagreb,
Pleso, 1993.; Mjerilo: 1:48; Autor: Roko Majica

Nadzvučni lovac-presretač
Mikojan-Gurevič MiG-21bis
c/n N2119 - 101, 1. LE, HRZ,
Zrakoplovna baza Zagreb,
Pleso, 1992.;
Mjerilo: 1:48;

Autor: Goran Pučar
Borbeni helikopter Mil Mi-24V Hind - 310, 29. eskadrila
borbenih helikoptera, HRZ, Zrakoplovna baza Zagreb, Pleso,
Zagreb, 1994.; Mjerilo: 1:48; Autor: Goran Pučar

Barutana – vojno-skladišni kompleks kojim se od 50 tih godina 20. stoljeća, pa sve do 1991. godine koristila Jugoslavenska narodna armija. Kompleks je smješten uz željezničku prugu Sisak-Karlovac, nasuprot INA rafinerije nafte Sisak, skladišni objekti su izrađeni su 1912. godine i njima su se služile vojske svih država koje su postojale u 20. st. Osamostaljenjem Republike Hrvatske i raspadom tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) započinjepobuna dijela srpskog stanovništva na čiju je stranu otvoreno stala

Jugoslavenska narodna armija (JNA). Kako je mlada Hrvatska vojska bila slabo opremljena, uslijedila je akcija osvajanja vojnih kompleksa kako bi se izbjegla opasnost od razvijanja ratnog sukoba u većim gradovima, a i kako bi se opremile postrojbe hrvatske vojske. Prije zauzimanja prostora vojarne od strane pripadnika Zbora narodne garde u njoj su bila smještena sva materijalno tehnička sredstva 671. pontonirskog bataljuna, te 17. i 74. pontonirske čete Jugoslavenske narodne armije. Od tih sredstava 28.09.1991. formiran je 36 samostalni inženjersko-pontonjerski bataljun „Dabrovi“, koji je odigrao vrlo važnu ulogu prilikom evakuacije 20000 tisuća stanovnika, tada ratnim razaranjima obuhvaćene Banovine, preko pontonskog mosta na rijeci Kupi kod sela Letovanić. Početkom rujna 1991. započinje okruženje i blokada vojarne. Nakon pregovora 3. rujna predaje se posada vojarne. U vojarni ostaju su sva sredstva koja nisu prethodno izvučena. Važno je napomenuti kako je to prvi vojno skladišni kompleks u koji su ušle hrvatske postrojbe, prije zapovjedi o blokadi i zauzimanju vojarne na prostoru Republike Hrvatske. Gradskom muzeju Sisak dodijeljena su 2 hangara sa pripadajućim zemljištem za potrebe uređenja stalnog izložbenog postava posvećenog Domovinskom ratu i vojnoj povijesti. Izložbeni prostor bit će podijeljen na 1000 m² unutarnjeg i 4500 m² vanjskog izložbenog prostora. Gradski muzej Sisak krenuo je s realizacijom i uređenjem tog prostora za potrebe povremenih izložbi vojne tematike uređen je kat hangara, a na vanjskom dijelu uređen je plato na kojem će biti izloženi radionički izrađivani oklopni transporter koji su nastajali u sisačkim i zagrebačkim pogonima, a koji su korišteni u nedostatku oklopnih transportera vojne namjene. Osim tih transportera na vanjskom plato bit će izložena vojna tehnika korištena u Domovinskom ratu.

Ivica Valent